

مقایسه ی تعهد زناشویی، رضایت جنسی و رضایت از زندگی زنان شاغل و خانه دار

دکتر پرویز عسگری^۱، دکتر غلامرضا پاشا^۲ و مریم آذرکیش^۳

هدف پژوهش حاضر، مقایسه ی تعهد زناشویی، رضایت جنسی و رضایت از زندگی زنان شاغل و خانه دار بود. بدین منظور، ۳۰۰ زن (۱۵۰ زن شاغل و ۱۵۰ زن خانه دار) به صورت روش خوشه ای انتخاب شدند و از نظر تعهد زناشویی و رضایت جنسی با پرسشنامه رضایت از زندگی مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج این تحقیق، نشان داد که رضایت از زندگی زنان شاغل از زنان خانه دار و رضایت جنسی زنان خانه دار از زنان شاغل بیشتر است در حالی که دو گروه، از نظر تعهد زناشویی تفاوتی با یکدیگر ندارند.

واژه های کلیدی: تعهد زناشویی، رضایت جنسی، رضایت از زندگی

مقدمه

تغییر نقش های سنتی زنان و تقاضای روز افزون آنها برای مشارکت در عرصه های مختلف، به واقعیتی انکارناپذیر در جامعه ی ایران تبدیل شده است (رحمانی و همکاران، ۲۰۱۰). شمار زنان شاغل، طی سال های ۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵ نزدیک به ۳ برابر شده و از ۹۹۸۰۰۰ نفر به ۲۷۸۲۰۰۰ نفر رسیده است (مرکز آمار ایران، ۲۰۰۹) اما با وجود گسترش نسبی اشتغال زنان، هنوز هم کار خارج از خانه ی زنان، موضوعی مناقشه برانگیز است (احمدی نیا، ۲۰۰۵). درحالی که سازگاری زنان با هر دو نقش (کار کردن در خانه و بیرون) به عواملی چون شخصیت، روابط خانوادگی، نوع کار آنها، رضایت از ازدواج، حمایت از جانب همسر و خانواده ی آنها بستگی دارد (ریمنیک^۴، ۱۹۹۹). مسوولیت های خانوادگی، کار آنها را در خارج از خانه تحت تاثیر قرار می دهد و آنها را

۱. دپارتمان روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، اهواز، ایران

۲. دپارتمان روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، اهواز، ایران

۳. نویسنده مسوول و کارشناس ارشد روان شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، اهواز، ایران. my.m.azarkish@gmail.com

و اداری می کند تا برای تثبیت هویت شغلی خود، به فشار های ناشی از اضافه بار نقش و تداخل نقش ها تن دهند و در عین حال بکوشند به هر قیمتی، تعادل لرزان میان تعهداتشان در برابر خانواده و کار را حفظ کنند (رستگار خالد، ۲۰۰۶). تعارضات پیش آمده در این موقعیت ها، می تواند بر کیفیت زندگی، شغل و خانواده، تاثیر منفی گذارد و میزان رضایت فرد از زندگی را پایین آورد (دگسبوری^۱ و همکاران، ۱۹۹۱).

در خانواده های متعهد، اعضا نه تنها خود را وقف آسایش و بهزیستی خانواده می کنند بلکه در رشد و تعالی هر یک از اعضای آن می کوشند (هریس^۲، ۲۰۰۶). تعهد، به زوجین اجازه می دهد تا به طور موثری در برابر خواسته های یکدیگر انعطاف داشته باشند (پترسون^۳، ۲۰۰۲). موضوعی که در ازدواج باعث افزایش رضایت از زندگی و رضایت زناشویی و کیفیت آن می شود (سباتلی و سیسیل پیگو^۴، ۱۹۸۵، سوینسن و تراهانگ^۵، ۱۹۸۵). تعهد به واسطه ی تجربه ی جذابیت، به صورت رفتار شایسته، مناسب و اعتماد ظاهر می شود و به مجرد زیاد شدن آن، روابط پایدار بیشتری پیدا می کند (جانسون^۶، ۱۹۸۲). از طرفی، تمایلات جنسی نیز نقش موثری در روابط زوجین ایفا می کند. بی توجهی به تمایلات جنسی در بیشتر مواقع موجب بروز اختلال در روابط جنسی و عدم رضایت مندی جنسی زوجین می شود.

رضایت جنسی، به عنوان میزان خرسندی یا شادی هر شخص از ارتباط جنسی (هاروی^۷ و همکاران، ۲۰۰۸) تحت تاثیر عوامل مختلفی از جمله استرس های شغلی، کشمکش های روابط زوجین سطح تحصیلات و فرهنگ، مشکلات اقتصادی، سازش های اخلاقی و جنسی، مشکلات و بیماری های جسمی و روانی طرفین قرار دارد (پورافکاری، ۲۰۰۰).

رضایت از زندگی یا احساس ذهنی بهزیستی نیز، حوزه ای از روان شناسی مثبت نگر است که تلاش می کند ارزیابی شناختی (قضاوت کلی در مورد رضایت از زندگی) و عاطفی (تجربه ی هیجانات خوشایند و ناخوشایند) مردم از زندگی شان را مورد بررسی قرار دهد. در این زمینه، معلوم شده است که رضایت از زندگی، از اهداف اصلی افراد است (آناس، ۱۹۹۳) از لایگنوهیونبند، ۲۰۰۱). شاملو، عقیده داشت اگر چه زندگی سعادت مندانه تنها تا اندازه ای به روابط لذت بخش جنسی بستگی دارد ولی این روابط، یکی از مهمترین علل خوشبختی یا عدم خوشبختی زندگی

1. Duxbury
2. Harris

3. Patterson
4. Sabatelli & Cecil-Pigo

5. Swensen & Traubaug
6. Johnson

7. Harvey

زناشویی است و اهمیت آن می تواند با تاثیر بر افکار و احساسات زوجین، به طور مستقیم یا غیر مستقیم روابط میان آنها را در ابعاد وسیعی تحت تاثیر قرار دهد.

افرادی که مشکلات جنسی دارند معمولاً اعتماد به نفس پایینی داشته، مضطرب و نگران ترند (لارنت و سیمونز^۱، ۲۰۰۹؛ هارتمن^۲، ۱۹۸۰؛ دسروکرز، برگرون^۳ و دیگران، ۲۰۰۹؛ پینیرو، رانی^۴ و دیگران، ۲۰۰۹) افسرده اند (بارایی^۵ و دیگران، ۲۰۰۹؛ چن و یه^۶ و دیگران، ۲۰۰۹؛ سیمون^۷، ۲۰۰۹) روابط جنسی آنها تحت تاثیر پیش بینی شکست آنها قرار می گیرد (دایتز، ون ایشوات^۸ و دیگران، ۲۰۰۹) بهزیستی پایین (دیوسن، بل^۹ و دیگران، ۲۰۰۹) و تجارب ناخوشایندی دارند (بارایی و دیگران، ۲۰۰۹ از لطفی کاشانی، وزیری، حسینیان و بهرام غفاری، ۲۰۱۰).

مطالعات نیز نشان داده است که رضایت زن از زندگی از عوامل تعیین کننده ی اساسی سلامت روان شوهر است (پاولا و هازل، ۲۰۰۰؛ لوسیا و بورل، ۲۰۰۴ از نظری، ۲۰۰۷). گیوتز^{۱۰} و همکاران (۲۰۰۹) نشان دادند، زوج هایی که جدا از هم زندگی می کنند کمترین میزان تعهد زناشویی و رضایت از زندگی را نسبت به سایر زوجین دارا هستند و زنان خانه دار، امتیاز بیشتری از لحاظ سخت کوشی و سه جنبه ی مهم آن که شامل تعهد، کنترل کردن و حق طلبی است، دارند (اسدی صادقی و وسودیوا^{۱۱}، ۲۰۰۶). صادق مقدم و همکاران (۲۰۰۶) تفاوت معناداری بین میانگین نمره ی رضایتمندی از زندگی در زنان شاغل و غیر شاغل نیافتند. شرفخانی و همکاران (۲۰۰۸) نیز دریافتند که بین شاغل بودن زنان و متغیرهای سن، میزان درآمد، تعداد فرزندان و تحصیلات آن ها با رضایت از زندگی ارتباط معناداری وجود ندارد. دانش و نجاتیان (۲۰۰۴) دریافتند که میزان رضایت از روابط جنسی، رضایت از زندگی را نیز افزایش می دهد (از مشاک، ۲۰۱۰).

روش

جامعه ی آماری، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه ی آماری این پژوهش، شامل زنان متاهل شهرستان دزفول بود. بدین منظور، از میان زنان متاهل این شهرستان، ۳۰۰ نفر (۱۵۰ زن متاهل شاغل و ۱۵۰ زن متاهل خانه دار) با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند.

1. Laurent & Simons
2. Hartman
3. Desrochers, Bergeron
4. Pinheiro, Raney

5. Barayi
6. Chen, Yeh
7. Simon
8. Duits, van Oirschot

9. Davison, Bell
10. Givertz
11. AsadiSadeghi & Vasudeva

ابزار

پرسشنامه ی استاندارد تعهد زناشویی (DCI): این پرسشنامه، شامل ۴۴ سوال است که توسط آدامز و جونز طراحی شده است و سه خرده آزمون تحت عنوان تعهد به همسر، تعهد به ازدواج و احساس تعهد دارد. در ایران، شاه سیاه و همکاران (۱۳۸۷) اعتبار این پرسشنامه را تایید کرده اند. آنها پایایی این پرسشنامه را بر اساس آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۵ گزارش کرده اند و در پژوهش حاضر، این پایایی از طریق آلفای کرونباخ ۰/۷۴ به دست آمده است.

پرسشنامه ی رضایت جنسی: این مقیاس که احساسات و نگرانی های شخصی را درباره ی محبت و رابطه ی جنسی با همسر ارزیابی می کند، توسط یآوری کرمانی (۲۰۰۷) ساخته شده و شامل ۱۷ سوال است. یآوری کرمانی (۲۰۰۷) پایایی این مقیاس را ۰/۷۵ گزارش کرده است و در پژوهش حاضر، این پایایی با روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۹۰ بوده است.

مقیاس رضایت از زندگی (SWIS): این مقیاس توسط دانیز^۱ و همکاران (۱۹۸۵) تهیه شده و ۴۸ سوال دارد که میزان رضایت از زندگی و احساس بهزیستی را نشان می دهد. ۵ سوال از این مقیاس که با رضایت از زندگی مرتبط است پس از بررسی های متعدد، به عنوان مقیاسی مجزا مورد استفاده قرار می گیرد (دانیز و همکاران، ۲۰۰۳). دانیز و همکاران (۲۰۰۳) در پژوهشی ضریب همبستگی بازآمایی نمره های این مقیاس را پس از دو ماه اجرا، ۰/۸۲ اعلام کردند. بلیس^۲ و همکاران (۱۹۸۹) هیلز و جوزف^۳ (۲۰۰۳) اسچیمک^۴ و همکاران (۲۰۰۲) مظفری (۲۰۰۳)، بیاتی و همکاران (۲۰۰۷) اسماعیلی (۲۰۰۸) یاردلی و رایس^۵ (۱۹۹۱) و جوادی (۲۰۰۶) اعتبار و پایایی این پرسشنامه را مورد تایید قرار داده اند (از عسگری، ۲۰۰۹).

یافته ها

یافته های توصیفی این پژوهش، شامل میانگین و انحراف معیار نمره ها، برای متغیرهای مورد مطالعه در جدول ۱ ارائه شده است. برای مقایسه ی نمرات آزمودنی ها در متغیرهای مورد مطالعه نتایج تحلیل واریانس چند متغیری نمره های رضایت از زندگی و تعهد زناشویی در رضایت جنسی را در جدول ۲ ارائه کرده ایم.

1. Danise
2. Blais

3. Hills & Joseph
4. Schimmack

5. Yardley & Rice

جدول ۱: میانگین، انحراف معیار، نمره ی آزمودنی ها در متغیرهای رضایت از زندگی، تعهد

زناشویی و رضایت جنسی		
انحراف معیار	میانگین	گروه ها
۵/۵۰	۲۶/۱۱	زنان شاغل
۶/۴۲	۲۴/۲۱	رضایت از زندگی زنان خانه دار
۶/۰۵	۲۵/۱۶	کل زنان
۱۳/۶۹	۱۳۲/۴۹	زنان شاغل
۱۲/۹	۱۳۳/۵۶	تعهد زناشویی زنان خانه دار
۱۳/۲۹	۱۳۳/۰۲	کل زنان
۱/۱۷	۵۴/۹۰	زنان شاغل
۱/۱۸	۵۷/۸۴	رضایت جنسی زنان خانه دار
۱/۱۸	۵۶/۳۷	کل زنان

جدول ۲: نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (مانوا) روی نمرات رضایت از زندگی، تعهد زناشویی

و رضایت جنسی زنان شاغل و خانه دار					
سطح معناداری (P)	F	درجه ی آزادی خطا	درجه ی آزادی فرضیه	مقدار	نام آزمون
۰/۰۰۱	۶/۶۵	۲۹۶	۳	۰/۰۶۳	آزمون اثر پیلایی
۰/۰۰۱	۶/۶۵	۲۹۶	۳	۰/۹۳۷	آزمون لامبدای ویلکز
۰/۰۰۱	۶/۶۵	۲۹۶	۳	۰/۰۶۷	آزمون اثر هتلینگ
۰/۰۰۱	۶/۶۵	۲۹۶	۳	۰/۰۶۷	آزمون بزرگترین ریشه روی

جدول ۳: نتایج اثرات بین آزمودنی ها از لحاظ نمرات رضایت از زندگی، تعهد زناشویی و رضایت

جنسی زنان شاغل و خانه دار					
سطح معناداری (P)	F	میانگین مجذورات	درجه ی آزادی	مجموع مجذورات	متغیرها
۰/۰۰۶	۷/۵۶	۲۷۰/۷۵۰	۱	۲۷۰/۷۵۰	رضایت از زندگی
۰/۴۸۵	۰/۴۹	۸۶/۴۰۳	۱	۸۶/۴۰۳	تعهد زناشویی
۰/۰۳۲	۴/۶۴	۶۴۵/۳۳۳	۱	۶۴۵/۳۳۳	رضایت جنسی

همان طور که در جدول ۲ ملاحظه می شود، سطوح معناداری همه ی آزمون ها بیانگر آن است که بین زنان شاغل و زنان خانه دار، حداقل از لحاظ یکی از متغیرهای وابسته (رضایت از زندگی تعهد زناشویی و رضایت جنسی) تفاوت معناداری وجود دارد. برای پی بردن به تفاوت مذکور نتایج حاصل از آزمون اثرات بین آزمودنی ها، در جدول ۳ ارائه شده است. همان طوری که در جدول ۳ مشاهده می شود، بین زنان شاغل و زنان خانه دار از لحاظ متغیر رضایت از زندگی تفاوت معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

در تحقیق حاضر، به دنبال مقایسه ی تعهد زناشویی، رضایت جنسی و رضایت از زندگی بین زنان شاغل و زنان خانه دار بودیم. نتایج بدست آمده در تحقیق حاضر، نشان داد که رضایت از زندگی زنان شاغل از زنان خانه دار بیشتر است. این یافته ها، مبین آن است که داشتن شغل، باعث افزایش رضایت از زندگی در زنان می شود. این یافته با نتایج یافته های فورکما و لایفرویر (۲۰۰۴) مبنی بر کاهش رضایت از زندگی زنان شاغل و یافته های حاتمی (۱۹۹۹) مبنی بر ناراضی بودن مادران شاغل از زندگی و یافته های صادق مقدم و همکاران (۲۰۰۶) مبنی بر عدم تفاوت رضایت از زندگی زنان شاغل و خانه دار، ناهمخوان است.

همچنین، می توان گفت که با افزایش تحصیلات و تخصص زنان در زمینه های گوناگون در جامعه، متنوع بودن شغل، متناسب بودن آن با نوع تخصص فرد، همکاری و همدلی همسران آنها در امور خانه و همچنین به دلیل بومی و کوچک بودن شهرستان محل زندگی و ایاب و ذهاب آسان برای زنان، ایجاد استقلال مالی و کمک به همسران خود در هزینه های زندگی، باعث افزایش رضایت از زندگی در زنان شاغل نسبت به زنان خانه دار شده است. احتمالاً شرایط یاد شده علاقه، آزادی و ابتکار عمل فرد را افزایش می دهد و امکان خود شکوفایی و غنی ساختن خود از طریق شغل دلخواه را بیشتر می کند؛ به علاوه، احساس مفید بودن، کسب دستاوردها و موفقیت های شغلی، بخشی از نیازهای روانی انسان را تامین می کند و از این طریق به ارتقای رضایت از زندگی کمک می کند.

نتایج بدست آمده در ارتباط با مقایسه ی رضایت جنسی شاغلین و خانه داران، نشان داد که رضایت جنسی زنان خانه دار از زنان شاغل بیشتر است. در تبیین این یافته می توان گفت که اگر

چه زنان شاغل نسبت به زنان خانه دار به دلیل اشتغال در خارج از خانه از رضایت بیشتری برخوردارند ولی با این حال نمی توان اثرات مشکلات و دشواری های کار کردن در محیط منزل و خارج از آن را برای زنان شاغل نادیده گرفت. بی شک، انجام فعالیت در منزل و امکان استراحت در فواصل زمانی که کارهای منزل روال منطقی خود را به دست می آورد، آسان تر از رسیدگی و اداره ی دو محیط جدا از یکدیگر است. در این شرایط، فشار کاری زنان شاغل مضاعف شده و بالطبع زمان و انرژی لازم برای رسیدگی به امور شخصی و جنسی را در آن ها کاهش می دهد.

از طرفی، احتمال دارد که شاغل بودن زنان و ارتباطات اجتماعی آن ها به همراه احتمال بالای دسترسی آن ها به آگاهی های مرتبط با روابط جنسی، نگرش و باوری را در آن ها پدید آورده باشد که رفتار جنسی آن ها را در مقایسه با آن شرایط ایده آل فرض شده، راضی کننده ارزیابی نمی کند.

References:

- Ahadi, B., Narimani, M., Abolghasemi, A., & Asiyaei, M. (2008). The study of emotional intelligence of document style and self-efficiency relation with the life satisfaction in employed women. *Educative Studies in Psychology*, 10(1), 118-126.
- Ahmadinia, Sh. (2005). The Impact of Employment on women's Health. *Social Welfare Quarterly*, 18(2), 149-168.
- AsadiSadeghi, I., & Vasudeva, P. (2006). Hardiness: A comparative study of employed and unemployed married women in Iran. *Iranian Journal of Psychiatry*, 2(1), 70-75.
- Asgari, parviz. (2009). *MANUAL OF PSYCHOLOGICAL TESTES BATTERY*, AHWAZ ISLAMIC AZAD UNIVERSITY, 115-116
- Azar, M., & Nohi, S. (2003). *The practical guidance to treating sexual dysfunction*. Tehran: Moeen Press.
- Duxbury, L., & Higgins, A. (1991). Gender difference in work family conflict. *Journal of Applied Psychology*, 76(1), 64-70.
- Harris, V. W. (2006). Context and interaction: A comparison of individuals across various income levels. *Science Context*, 17(4), 48-52.
- Harvey, D., Weuzel, A., & Sprecher, S. (2005). *The hand book of sexuality in close Relationships*. New Jersey.
- Johnson, M. P. (1985). Commitment, cohesion, investment, barriers, alternatives and constraint: Why do people stay together when they really don't want to? Proceeding of theory and research methodology workshop. National Council on family relation annual meeting.
- Laughin, J. E., & Huebner, E. S. (2001). Life experience Locus of control and school satisfaction in adolescence. *Social Indicators Research*, 55, 156-183.
- Mashak, R. (2010). Relationship of love components with marital satisfaction in ahwaz Islamic azad university, scientific professional quarterly of woman and culture, 2(1), 83. (Persian).
- Nazari, A. (2008). The study of the effect of the improvement program in relation and the rate of aggression and sexual satisfaction in women's employment. *Journal of Women Science Research*, 1(2), 9-28. (Persian).
- Ohadi, B. (2003). *Desires and sexual behaviors of human being*. Tehran: Atropat Press. (Persian).
- Ohadi, B. (2006). *Humans' behavior sexuality*. Isfahan: Sadegh Hedayat. (Persian).
- Patterson, J. M. (2002). Integrating family resilience and family stress theory. *Journal of Marriage and the Family*, 64, 349-360.
- Pourafkari, N. (2000). *Psychiatry of behavior science-clinical psychiatry*. Tehran: Ab Press. (Persian).

- Rahmani, R. (2009). The analysis of effects of women's employment on their quality of life. *Journal of woman's in development and policy*, 8(2), 162. (Persian).
- Remennick, L. I. (1999). Women of the "sandwich" generation and multiple roles: The case of Russia immigrants the 1990's in Israel. *Sex Roles*, 40(2), 347-378.
- Sabatelli, R. M., & Cecilpigo, E.F. (1985). Relational interdependence and commitment in marriage. *Journal of Marriage and Family*, 47, 931-937.
- Sadegh moghaddam, L. Asgari, F, Maaroza, Shams, H & Tahmasbi, S. (2006). Measure of life satisfaction in employed and unemployed woman and their husband in GONABAD, Journal of ofoghe danesh, summer 2006, 120(2), P: 45-50
- Safarzadeh,S. (2010). The role of women's veil in the mental health of the society in confronting strategies with inappropriate veil culture. Scientific professional Quarterly of woman and culture, 2(1), 59.(Persian).
- Shahsiya, M., Bahrami, F., & Mohebi, S. (2010). The study of sexual satisfaction relation to marital commitment of Shahreza. *Journal of Couples' Science Research, Principles of Mental Health*, 3(11), 234-233. (Persian).
- Swensen, C. H., & Trahaug, G. (1985). Commitment and the long term marriage relationship. *Journal of Marriage and the family*, 47,939-945.
- Thomson RL, Stewart KA. Forecasting friendship : How marital quality, maternal mood, and attachment security are linked to children's peer relationship : P. *J Appl Dev psychology*(2007), 28: 499 – 514.
- Vaziri, Sh., Lotfi Kashani, F., Hosseiniyan, S & Bahram Ghafari, S. (2009). Sexual Efficacy and Marital Satisfaction. *Journal of Thought & Behavior*. 4, (16), 75-81.).(Persian).

Archive of SID